

Del af Lovgivningsmagten, og da ogsaa dette Ting, tillige med det audeet Ting, har hjulpet med til, at det er kommet ind paa den Vej, som vi nu ere inde paa ved dette Forslag. Jeg er for Resten enig med den aerede Taler i, at dette Forslag har overordentlig stor Betydning. Vel kunne vi ikke fremfalde en anden Aand i Befolkningen, end der hidtil har vaeret og heller ikke i Lærerstand, ved Lovregler, men ikke des mindre indrømmer jeg, at Uddannelsesmaaden af Lærerne har sin store Betydning og faar det for Befolkningen, saa dette er ganske vist et af de vigtigste Lovforslag, som Rigsdagen kan have til Behandling.

Det var efter min Mening et overordentlig helstøbt Værk, som fremkom ved Loven af 1814 og Seminarireglementet af 1818, og det er det, som egentlig endnu ligger til Grund for Lærerruddannelsen. Det er den, der vi ses tilbage til ogsaa ved Loven af 1857, som jeg senere skal komme til. Det var et helstøbt Værk og et Vidnesbyrd om, hvor kraftig den Reformaand var, der var til Stede i Slutningen af forrige og Begyndelsen af dette Aarhundrede. Det var maasse endogsaa et af de sidste, men ikke derfor et af de ringeste Udslag, som denne Reformaand gav sig. Den ny Tid har ikke vaeret i Stand til — og jeg tvivler om, at den i nogen nær Fremtid vil kunne gøre det — at skabe et tilsvarende helstøbt Værk, dertil har den vaeret alt for sprødt, alt for optaget og dens Repræsentanter alt for uenige, og dertil har der vaeret alt for forskellige Syn paa Sagen. Det ligger jo ogsaa nær, at det for saa vidt var lettere for Enevoldsmagten at komme med et helstøbt Værk af den Slags, end det er nu, hvor saa mange Meninger skulle samles under et. Dermed skal aldeles ikke udtales, at der ikke er flet betydelige Reforme i den nyere Tid, men de have vaeret stykkevisse — og betydelige Fremskridt baade ved enkelte Love og ogsaa ved Bevillinger paa Finansloven til Oplysningsens Fremme. Jeg kan i den Henseende henvise til Understøttelse af Kurjus; der gives 85,000 Kr. om Aaret til Lærernes videre Uddannelse gennem Kurjus, hvad der næsten er lige saa meget, som Lærerruddannelsen ved Seminarierne koster. Jeg kan jo ogsaa henvise til den Lov, vi have vedtaget om Højskolerne, som ogsaa fremmer den

almindelige Oplysning og naturligtvis ogsaa koster Staten en Del Penge; til Loven af 8de Marts 1856, der har betydelig gode Elementer i sig, og saa fremdeles. Endelig vil jeg dog henvise til Loven af 15de Februar 1857, som den aerede sidste Taler ogsaa har fyleset noget med i det Foredrag, han holdt. Denne Lov af 15de Februar 1857 tilligemed Befendtgørelsen af 9de Maj 1857 er i Virkeligheden den, vi nu leve paa. Det er, om man saa kan udtrykke sig, egentlig Grundloven for Lærernes Uddannelse den Dag i Dag, det vil sige, for saa vidt den foregaar gennem Statsseminarierne og til Dels gennem de private Seminarier. Denne Lov havde for Resten ret haarde Fødselsveer, og den blev jo ogsaa, som den aerede Taler hentydede noget til, en Kompromislov. Det er meget mærkeligt at gennemlæse Forhandlingerne fra Tid og se, hvorledes Opfattelserne have forandret sig. Løsenet var den Gang: Bort med Seminarierne! En enkelt Taler, for Resten Rugaard, der jo nu er død og borte, men som da var Folketingsmand, udtalte, at Seminarierne vare noget aldeles forældet, der slet ikke behøvedes. Det var muligt, at de vare nødvendige i 1790, men nu var den almindelige Oplysning saa fremskreden, at de slet ikke behøvedes, og han henviste til Fjælland, hvor man slet ingen Seminarier havde, og mente, at der stod Folkeoplysningen meget højere end i Danmark, hvor man havde haft dem i en Aarreife. En anden Taler, nemlig Frolund, bemærkede ved den Lejlighed, at Seminarierne opfofrede og støttede Indbildfshed, lapsket Optraeden og Bedanteri. Grundtvig var i høj Grad vred paa det Monopol, som Seminarierne sad inde med, at være de eneste Anstalter, som havde Ret til at dimittere. Tjehnering sagde, at det var Statsfabrikker, og at man kunde levere Fabrikaterne meget billigere og bedre udenfor disse privilegerede Lærerruddannelsesanstalter. Bort med alt Statsseminarievæsen! var den Gang Løsenet. Nu er Løsenet et andet, og den aerede Taler var ogsaa noget inde derpaa. Han sagde det vel ikke lige frem, men det laa inddirekte i hans Tale, at han egentlig helst ønskede alene Statsanstalter. (Bjerre: Nej!). Ja, den aerede Taler var i hvert Fald meget utilfreds med Privatisternes, og at Døren blev lukket for dem, havde han ikke noget imod, men ganske vist, der er jo